Ч. 8 (11.262). Львів, четвер 12. січня 1928. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. РІК XLVI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В справі оголошень звертатися до адміністрації. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

В імя національного єднання.

Львів, 11. січня 1928.

Поміщені у нас („Діло" ч. 5) інформації епископа закарпатських українців в Америці Василя Такача про життя й відносини між нашими братами з тої сторони Карпат, що їх недоля вигнала в такому поважному числі до Злучених Держав, заслуговують на те, щоб над тими інформаціями застановитися глибше. Бож це чи не вперше наш широкий загал довідується з найбільш авторитетного джерела про життя-буття за океаном півміліонової маси українського закарпатського населення, що, не зважаючи на свою культурну відсталість, має дуже сильні організаційні центри і виявило таку дозу організаційного хисту й здібности, що під тим оглядом перевищає значно навіть найбільш вироблений політично, найсвідоміший національно елемент з Галичини.

Треба взагалі в сумом ствердити, що ми всі замало цікавимося невідрадним життям закарпатської вітки великого українського народу, що не вдержуємо з синами Закарпаття майже ніяких звязків. А вже життя й відносини між нашими закарпатськими емігрантами в Америці — для нашого загалу просто terra incognita. Чиж дивно, що дати й цифри, подані еп. Такачем про свою епархію і своїх вірних, викликали в ріжних кругах наших читачів здивування, а то й подив для праці й меткости наших закарпатських земляків за океаном?

Пятьсот тисяч емігрантів із Закарпаття, отже майже половина цілого населення нещасної країни, говорять нам проречисто про ті економічні злидні, які вони переживали під сумної памяти мадярським режімом. Ці злидні й були причиною масової еміграції за море виголодженого, змореного, всіми опущеного населення. Тимбільше признання належиться тому населенню, що воно, вирвавшись зі страшної мадярської неволі, зуміло витворити такі сильні економічно, власні національні організації — без ніякої майже помочи рідної інтелігенції, якої зрештою було завсіди дуже мало.

Про великі досягнення наших закарпатських братів на полі економічної організації-самодопомоги говорить нам найкраще імпонуюча цифра 160.000 членів в асекураційнім т-ві „Соединение гр.-катол. братств". Це т-во може бути справді гордістю закарпатських емігрантів, бо воно і під маєтковим оглядом, і під оглядом скількости членів займає між усіми подібними емігрантськими установами в Америці одно з передових місць. Інші їх організації такого самого покрою мають до 150.000 членів, так, що всіх закарпатських українців, обезпечених у своїх товариствах, є до 300 тисяч душ. Ця дійсно імпозантна цифра зорганізованих закарпатських земляків буде ще більшою, коли усвідомимо собі, що найбільша українська асекураційна установа в Злуч. Державах, а саме „Український Народній Союз" має всього 32.000 членів, а всі українські асекураційні установи (Український Нар. Союз, Український Робітничий Союз, Провидіння, Власна Поміч, Згода Братств) мають разом ледви яких 70.000 членів!

Під оглядом політичного вироблення і національної свідомости закарпатські емігранти стоять безперечно значно нижче від галицьких. Такасмо слаба й нечисленна їх преса, їх видавництва взагалі. В цьому напрямі потрібна ще між ними велика праця. І саме в цьому ділі відкривається вдячне поле для діяльности національно свідомого українського елементу в Злуч. Державах.

Так як тепер стоять справи, то емігранти із Закарпаття живуть своїм окремим життям і не вдержують сливе ніяких звязків з нашими людьми з Галичини, Буковини й Великої України. Вони творять для себе свій замкнений світ, гуртуючись біля своїх церков, придержуючись таких питоменностей, як етимольоґічний правопис, своїми думками-плянами не вибігаючи поза Карпати. Зрушити їх з цієї мертвої точки, навязати з ними дружні звязки, притягнути до себе, заінтересувати цілістю нашої справи — ось почесне завдання для політично й національно виробленої української еміграції в Америці, а не пуста і безглузда т. зв. релігійна боротьба, що приносить українському народові тільки сором і загладу.

До цієї освідомляючої праці в імя братерського наближення, в імя національного єднання, закликаємо весь наш тямучий загал в Америці. Але до цієї великої праці треба приступати з вірою в її успіх і з пошаною й любовю до всіх питоменностей наших закарпатських братів, хочби вони нам видавалися вже пережитками. А передовсім треба нашим людям закинути в цій праці пусту демагогію і зарозумілість, бо в порівнянні до досягнень закарпатських земляків не маємо найменшої причини до зарозумілости.

Закарпатські українці мають той самий національний прапор, що й весь український нарід. Нехай-жеж той блакитно-жовтий прапор зеднить нас усіх цінко й незрушимо, як тут, так і за океаном, для добра цілого нашого народу, для здійснення його завітної мети.

В день ювилею.

Ювилейне число „Діла".

З нагоди 40-ліття істнування „Діла" як щоденника появиться в пятницю (13. ц. м.) велике

32-сторінкове число.

нашого органу з ілюстрованим додатком у збільшенному накладі. Візьмуть в ньому участь визначні сучасні політичні й громадські діячі, письменники й учені, провідні робітники на всіх ділянках українського життя, як: д-р С. Баран, д-р В. Бирчак, М. Возняк, о. Й. Ганкевич, М. Гехтер, д-р А. Горбачевський, д-р С. Дністрянський, В. Дорошенко, Д. Дорошенко, М. Зарицький, О. Кисілевська, д-р І. Крипякевич, д-р І. Куровець, д-р В. Левицький, д-р К. Левицький, В. Липкиський, В. Лукич, ген. Я. Окуневський, д-р В. Охримович, д-р І. Панькевич, В. Пачовський, О. Попович, д-р І. Свєнціцький, Ст. Сірополко, д-р Смаль-Стоцький, о. А. Стефанович, гр. М. Тишкевич, д-р А. Чайковський й інші.

Це число коштуватиме в подрібній розпродажі 1 зол.

Якнайбільше поширення цього числа буде виcловом зацікавлення громадянства нашим одиноким щоденником та скромною відплатною складкою на ювилейний фонд.

Що в силі зробити Ліґа Націй?

Льойд Джордж про загрозу війни.

Льойд Джордж написав чергову статтю на тему післявоєнної болячки: „Чи Ліґа Націй може припинити нову війну?" До статті імовірно натхнув його останній польсько-литовський конфлікт. Ось головні виривки з неї, повні гострої актуальности:

„Світова війна коштувала народи 10 міліонів людей у силі віку і 200.000 міліярдів долярів. Кожний в Европі питається: чи таке лихо навідає нас ще за наших часів? Всі народи зброяться у непризнанім пересвідченні, що конфлікт може вибухнути з дня на день. Англія хоче мати фльоту для охорони своїх торговельних шляхів у всіх частинах земної кулі. Проти кого? Імовірно вважає можливими ворогами всі народи, що мають воєнні кораблі. Америка не хоче рискувати і домагається маринарки, яка рівнялась би найсильнішій світовій фльоті, а то й перевищала її. Навіщо? Хто може знати. Все можливе; кожний може стати ворогом. Франція поясніює, що мусить мати найбільшу армію в Европі. Чи не розброїла вона і не зробила безборонним свого найбільшого суперника та сусіда? Це правда, але хто може сказати, що будуччина може принести їй на Сході, південнім Сході або на Півдні? Італія стоїть із витягненим мечем і змiцнює свої зброєння. Чому? Чи вона не має своїх рахунків із Францією поза Альпами і з Югославією поза Адрією? Польща та Румунія мають досить підстав, щоби зброїтись, як довго їхній могутній східній сусід не дав їм раніше доброго прикладу і не розпустив своїх військ. Бо не дуже то приємно жити в сусідстві медведя, якому хтось відобрав його малі.

„Причини неспокою в Европі є етнольоґічні та історичні. Тому не можна мати надії, що вони щезнуть за один день. В Америці, де всі раси зливаються в одну суспільну громаду важко людям зрозуміти расову ненависть на европейськім суходолі. Але в Европі поодинокі народи не змінюються. Вони не є для себе сусідами, тільки „чужинцями". Кожний нарід живе в своїх межах і виховується на оповіданнях про смертельну, вікову боротьбу своїх земляків із ненависними чужинцями, що находяться поза його кордоном. Його найбільшими національними героями є люди, які вбивали ворогів своєї батьківщини. Книжки, на яких вони виховуються, це широкі малюнки славних боїв з жадобою, хитрощами та гнетом чужинця. А коли тільки діти скінчать школу, зачиняють їх у касарнях, де вчать їх мистецтва як убивати шкідливих чужинців зпоза їхнього кордону. І це вбийче навчання виповнює один або два повні роки людського життя".

Коли скінчаться війни? — питає Льойд Джордж. Спершу, каже він, народи мусять покинути виховання основане на ненависти до сусідів. Далі Л. Нац. не повинна ускладнювати перемішування народів штучними кордонами. Зробити це нелегко бо важко рішити, на чиїм боці справедливість. У 1914 р. союзні держави, що вислухували представників спірних сторін, діставали дві зовсім фальшиві інформації. Результат був такий, що вони вирішали справу в користь своїх приятелів. Із цього народилось чимало несправедливости. Наслідком Мирової Конференції центральна Европа є вічно кипучим джерелом ворожнечі.

Другий важкий пункт: національні меншости серед чужого народу. Ліґа Націй не є ще настільки сильна, щоби боронити їх прав. Польсько-литовський конфлікт є наглядним прикладом, що Ліґа Націй у силі нині лікувати тільки симптоми европейської недуги, а не саму недугу. Війна, що ось-ось могла вибухнути, припинена, але її зерна лишились надалі ті самі. Самого питання „насильства над Вильною" в Женеві не тикали. Ліґа Націй не має сміливости викорінювати глибокі причини ворожнечі, що істнує між народами. Коли це буде можливе? Коли Европа здобуде свій передвоєнний спокій і рівновагу. А заки цей час настане, Ліґа Націй може виступати лише як посередник у конфліктах, злагоджуючи їх, а не в силі викорінювати лиха засіяного війною.

Стільки англійський дипльомат, що спільно із Клемансом підготовив увесь версайський мир. Добре бодай, що нині признає він щиро свої помилки, кажучи, що творці нової карти Европи означували на ній нові кордони згідно із інформаціями тих, які були їх приятелями, а не згідно із власними інформаціями: на якій території в Европі живе який нарід.

О, географіє! скільки збитків зробила ти історії!

На передвиборчому фронті.

Ліквідація сель-робівського розламу?

Напередодні виборів боротьба, що розгорілася була у сель-робівському таборі, поволі починає потахати. Що більше! Всі познаки вказують на можливість привернення єдности між офіційним Сель-Робом і Сель-Роб-Лівицею. Правда, ще тут і там розриваються останні стрільна, але вони вже нешкідливі. Можна сказати, що це гук „сліпих патронів". Так напр. публіцисти КПЗУ, обороняючи офіційний Сель-Роб і дорікаючи лівиці пишуть у харківському „Комуністі", відводячи [illegible] КПЗУ:

Українські виборці!

Не забувайте, що вже тільки до 15 п. м. можна провірювати в льокалях виборчих комісій списки виборців! Тому сповніть усі свій громадський і національний обовязок і провірте до того часу, чи кожна і кожний з управнених до голосування поміщені на списках, чи правильно вписані, чи не перекручені їх імена або прізвища. Колиж хто в списку пропущений або невірно записаний, нехай заразже вносить реклямацію.

„Ці жертви, цей вплив потрібно взяти під увагу і Волепродівським Валь-Зай-Пелехатим, розбивачам робітничо-селянської єдности із Сельробу, що галасують про свою революційність та претендують на ролю гегемона в революції на Західній Україні“.

Але, як сказано, пристрасти потихають і зявляються консолідаційні пропозиції. Недавно „Наше Слово“, офіціоз офіціяльного Сель-Робу, виставив точки помирення з лівицею, а саме, що Сель-Роб-Лівиця відкличе розламову заяву і осудить сам розлам, осудить свої націоналістичні помилки і припинить дальшу розламову діяльність, відкличе закиди проти преси правиці та сконцентрує весь удар по „ундо-петлюрівському фронті“.

У відповідь на ці важкі пропозиції (розуміється крім останньої) ЦК Сель-Робу. Лівиці видав в надзвичайному виданні свого органу окрему декларацію під назвою: „За єдність та негайну ліквідацію розламу“. Випущена декларація є пронизана духом компромісу. Сель-Роб-Лівиця не жаліє компліментів своїм противникам. Програмово-світоглядові помилки офіціяльного Сель-Робу, які в очах керманичів лівиці виросли були до великих розмірів, тепер уже змаліли. Одночасно Сель-Роб-Лівиця теж бється в груди.

„Говорячи про помилки б. Сельсоюзників, ми далекі від того, щоби твердити що помилки є тільки по тамтій стороні. Помилкою з нашої сторони було промовкування в ріжних енунціяціях клича самоозначення (кого? — Ред.). Помилкове було твердження, що становище в національній справі не належить до засадничих правд соціялізму, бо правильна лінія в національній справі є одною з передумов побіди визвольного руху трудящих мас, а клич самоозначення є неменше важний від клича землі без викупу, робітничо-селянського уряду і т. д.“.

Декларація признає, що розлам у Сель-Робі „послабив сили табору селян і робітників та його боротьбу з фашизмом і реакцією“. Тому відбудова єдности Сель-Робу „на підставах переведення в життя його програму безоглядної боротьби з реакцією і націоналізмом, боротьби за робітниче-селянський уряд, за землю без відшкодування, за самоозначення українського народу“ — є основною вимогою моменту.

„В виборах до сойму консолідується один фронт фашизму, буржуазії, ундо і петлюрівщини. Цьому фронтові необхідно протиставити єдність в рядах визвольного руху трудящих мас“.

Декларація пропонує дня 9. січня відбути порозумівавчу конференцію центральних комітетів обох партій, щоби виробити спільну платформу і зліквідувати розлам. Першим кроком в консолідаційному напрямку буде одноцілла і спільна участь обох груп Сель-Робу у виборах, створення спільного виборчого комітету, аголошення спільної державної лісти та виставлення спільних окружних літ.

Не знаємо, чи 9. п. м. відбулася пропонована спільна конференція з метою ліквідувати розлам, одначе усе вказує на те, що всі підготування в тому напрямку зроблено. Виступи обох груп мали тільки декоративний характер pro foro externo, за кулісами все підготовано для ліквідації розламу. Правда, б. пос. Маківка й інші провідники офіціяльного Сель-Робу заклинаються, що ніколи не підуть спільно з трійцею: Вальницький-Заяць-Пелехатий, але це тільки візантійська „дипльоматія“. Коли прийде до „очищення“ сельробівських рядів, то скорше поза скобками обєднаного Сель-Робу найдуться деякі діячі б. сельсоюзників (нпр. Козицький і Братунь), як згадана трійця.

Обєднання Сель-Робу є питанням кількох днів. Зрештою, чиж інакше може бути?

Розвязання конференції безпартійних.

Поруч політичних партій приготовляються до виборів і волинські безпартійні діячі. На 4. п. м. була скликана до Луцька конференція безпартійних, в якій взяли участь між іншим: б. пос. С. Підгірський, б. дир. гімназії Власовський, відомий церковний діяч д-р Річинський, голова луцької „Просвіти“ Петриківський й інші в кількости до 20 осіб. Безпартійні оцінюють положення на Волині незвичайно корисно для себе. Були навіть надії, що до них приєднаються вже напів оформлені сецесіоністи зі Сель-Робу: Козицький і Братунь. Та підчас наради в льокалі луцької „Просвіти“ явилася поліція, розвязала конференцію, а в „Просвіті“ перевела ревізію. Одночасно в польській пресі появилися інспіровані вістки про „тайний комуністичний зїзд в Луцьку“.

Не вважаємо корисним для консолідації і кристалізації українського життя підсичування таких дивоглядів, як „волинська безпартійність“, але на всякий випадок поведінка польської поліції і прибирання пропонсованих націоналістів у пера комунізму є знаменним „signum temporis“.

„Аграрная русская партія“.

По наказу з гори москвофільський табор обєднався. „Русская Народная Организація“ приняла у свій склад трьох представників групи „Голоса Народа“ і таким чином наступив мир в „старорускім“ таборі. Черкавщики і мальцівці погодилися щодо своїх вплпвів у „Нар. Домі“ під кермою польського правит. комісаря і почали снувати золоті сни на тему виборів. Обєднана „староруська“ могіканіяда, пригорнена до широкої груди сильних світа цього, почала ділити шкуру на медведі. В Галичині думала вона перевести 7 своїх кандидатів, а на північних землях аж 9-ох.

Та в своїх рожевих снах „староруські“ могікани одного не взяли на увагу, а саме, що їхнє обєднання переведено по наказу з гори на те, щоби вони здобували мандати, тільки на те, щоби вони своєю жертвенною роботою розбивали єдність і сили українських мас. Перевівши консолідацію москвофільства, покровителі наших могікан звернули їх фронтом проти Українського Нац.-Дем. Обєднання. Але щоби вони не занадто брикали, одночасно підставлено ногу й їм. Поминений при консолідації двох „староруських“ груп Л. Черкавський, скликав на 14. п. м. своїх нечисленних прихильників і заснував „Аграрную русскую партію“ з наперопних членів „Рольничого Союза“ й урядовців цеї установи. На чоло нової партії висунено такого знаменитого політичного діяча, як львівський адвокат д-р Алекс. Лиско.

Заснування цеї партії є дальшою „санаційною диверсією“, в даному випадку зверненою не лише проти українців, але навіть і проти „льояльних староруссиків“.

Пепесівці і хлібоїди.

Протекторат над хлібоїдським „рухом“ обнимали вже ріжні польські чинники. До хресту тримав хлібоїдщину п. Тилько з львівської дефензиви в р. 1920, опісля пікувався нею Вітос і Бриль підчас виборів 1922 р. згодом цей протекторат перейшов на вшехполяків й „організації народові“, а в останньому часі на „санацію“. Про всевідських політичних референтів не згадуємо. Але пепесівці все трималися здалека від хлібоїдських „ідейників“. Аж в останньому часі наступила зміна. Львівський пепесівський „Дзєннік Людови“ став офіціозом хлібоїдів.

В понеділковому числі з 9. п. м. цього органу стрічаємо комунікат УНС-а, в якому читаємо, що ця чесна кумпанія ухвалила вголосити державну лісту кандидатів до сойму і сенату з д-ром С. Даниловичем, як провідним кандидатом на чолі. Разом на державній лісті УНС-а має бути аж 42 кандидатів, а в тому 25 селян.

Крім того в комунікаті зазначено, що б. пос. Ільків не належав до „партії“ і тому його кандидатура з рамени УНС-а не є допустима. Видно, що навіть такий старий хлібоїд, як Ільків, є за „опозиційний“ для даниловичівців. Хлібоїди пішли в гору не лише в „санаційних“ колах, але й серед найширших польських мас, коли їх бере під свою опіку „малопольська“ ППС.

Принціпіяльність, спекуляції й інтерес.

З днем 4. п. м. львівський жидівський (жаргоновий) „Дер Морген“ перейшов під команду Екзекутиви Сіон. Організації „Всх. Малопольскі“, став органом д-ра Райха. Цей перехід відбувся дуже святочно з відповідними промовами і заявами. Одночасно появилася в самому „Моргені“ заява видавців, які постановили на три місяці віддати редакцію того органу Сіон. Екзекутиві, щоби там проводити пропаганду „духа галицького сіонізму“. Видавці не лише винайняли Сіон. Екзекутиві свій орган, але й своїх редакторів, які ставши на услуги д-ра Райха, дальше зберігають „вірність“ своїм принципам.

Зпоуж д-р Інзлер звертається до своїх приятелів з повідомленням, що з огляду на тримісячне винайм'лення органу Сіон. Екзекутиви, „Дер Морген“ не буде на протязі тримісячного періоду поміщувати статтей і відомостей з руки „радикальних сіоністів“, які солідаризуються з політикою варшавської сіоністичної централі.

Одним з основників і головним власником (має 60 проц. паїв в „Моргені“) є саме д-р Інзлер. Він великий опозиціоніст, завзятий опозиціоніст у відношенні до політики д-ра Райха, він заявляється за бльоком непольських народів, навіть готовий приняти бльоковий мандат, щоби в бльоку були репрезентовані і галицькі жиди, але свій власний орган винаймає за добрі гроші Райхові і то виключно на час виборів. О, д-р Інзлер великий принціпіяліст, він веде боротьбу на життя і смерть з райхістами, але в практиці змагає до того, щоби Райх здобув якнайбільше мандатів при допомозі його власного органу. А сам він готов вдоволитися мандатом, добутим при допомозі українських голосів. Ось зразок принціпіяльности, спекуляції, інтересу і — безхарактерности.

Радянська Україна

Всеукраїнська Кооперативна Рада і місцеві кооперативні ради.

Харківські урядові „Вісти“ з 31. грудня 1927 р. приносять постанову Всеукраїнського Центрального Комітету і Ради Народніх Комісарів УСРР про Всеукраїнську Кооперативну Раду і місцеві кооперативні ради. Ця постанова є доповненням постанови ЦК і Раднаркому СРСР з 12. липня 1926 р. про кооперативні ради. Нова постанова харківського уряду незвичайно цікава своїм змістом, передовсім там, де означує компетенцію Всеукр. Кооперат. Ради. З неї довідуємося, що статути Всеукраїнської Коопер. Ради затверджує Рада Народніх Комісарів УСРР. Реєструється його в Головному Кооперативному Комітеті при Раді Комісарів УСРР. Статути-ж місцевих кооперативних рад не потребують затверджування влади, а вистарчить їх реєструвати в Головному Кооперативному Комітеті. Типовий статут місцевих кооперативних рад вимагає затвердження Головного Кооперативного Комітету.

Всеукраїнська і місцеві кооперативні ради мають право безпосередніх зносин з усіми центральними та місцевими установами й організаціями. Всеукр. Кооперат. Рада має право законодатної ініціятиви в усіх органах влади УСРР. Голова Всеукраїнської Коопер. Ради має право участи в засіданнях Ради Народніх Комісарів УСРР і Економічної наради УСРР з дорадчим голосом. Голови місцевих кооперативних рад мають у свою чергу право участи в засіданнях відповідних місцевих виконавчих комітетів теж з дорадчим голосом. Всеукраїнську Кооперативну Раду як і місцеві ради ліквідують на підставі постанови пленарного засідання чи ліквідації ради, одначе постанова про ліквідацію Всеукраїнської Кооперативної Ради може ввійти в життя тільки по тім, як її затвердить Рада Народніх Комісарів.

Підготовка до святкування ювилею Коцюбинського.

Минулого року у Вінниці та Чернигові утворилися місцеві комісії, що поставили собі завданням вшанувати память видатного українського письменника М. Коц-

---

В. Ю. Кисілевський.

Китайська дільниця.

Навіть ночі не відсвіжують. Над містом лежить ще подув цеї тропічної спеки, що днинною майже до впаду виснилює, що з людини робить якийсь автомат, який тільки силою обовязку рухається по розпечених камінцях.

Ніч.

Вулиці ясно освітлені, людей не богато, тільки в ресторанах кипить життя.

Я втратив трамвай до Agricultural College, мушу майже годину ждати. Остає хіба перейтись по місті.

Звернув у першу бічну вулицю, перейшов другу і вийшов на „King-street“, майже чисто китайській дільниці.

Трохи повище „Цитаделі Армії Спасения“*) начинається це царство „Синів неба“.

Вулиця менше освітлена, місцями темна, хоч око виколи. Деревляні домики з малими дверми, щільно заслоненими вікнами, мають якийсь дивний, загадочний вигляд.

На стінах поналіплювані білі, червоні папері, цілі записані китайськими кривульками. Це може якісь реклями, або що. Лямпа освічує цілу наліплену газету. Образець якогось генерала з орденами. Відбитка фотографії — цілий ряд побитих чи постріляних китайців.

На кривих дверях якоїсь підозрілої буди блистить англійський напис: „Китайське добродійне товариство“.

Скрипнули двері і поври мене пересунулась тінь в довгому червоному халаті з маленькою шапочкою на голові; перебігла згорблена дорогу і зникла в домі напроти.

„Мен-Воу Чанг“, купець. У склепі крик, наче які партійні збори або мітинг.

Ось ясно-червоно освітлені вікна, над дверима чорна табличка, на цій золотою фарбою виписані дивні букви.

На одному вікні англійськими буквами: „Yuen Chond Tai“.

Стоїть елеґантне авто.

Хтось вийшов. Крізь відхилені двері впав на вулицю червоний сніп світла і згас в одну мить.

Музика?

Я підійшов під вікно. Щось в роді сопілки свище у високих тонах, голоси пищать „У-і-і-і...“ нагло уриваються і слідує страшний лоскіт, наче б горшки з полиці валилися. Це ґонґи ріжної величини і сили мають слово... Знов запищала сопілочка, а може ціла система сопілок і полоси потягнули, трясучи „У-і-і-і...“ Знов лоскіт.

Мене закортіло поглянути в середину. Обережно вступив у темні сіни і поки ще вспів узяти за клямку — блиснуло в очі світло і перед самим носом зявилася викривлена пика з маленькими світячими очима.

„Ви бажаєте, добродію?“ — відозвався голос поправною англійщиною й двері заступила чорна постать.

Мені зробилося ніяково, завернув назад на вулицю.

Однаково час до трамваю.

На думку находять ці сензаційні відомости з „Free Press“ про найновіші жертви китайських нор опіюм...

Цікавий нарід. Дві тисячки літ далі стоїть на місці, живе духом того часу і куди зайде, творить закриту від усіх частинку свого рідного Китаю...

*) The Salvation Army, Citadel.

бинського, який жив у цих містах. Радянком-же України рішив вшанувати память М. Коцюбинського в широких розмірах і з цією метою ухвалив утворити спеціяльну всеукраїнську комісію. До комісії увійшли представники всеких радянських, громадських, культурно-освітніх, літературних і наукових організацій. На чолі комісії став завідуючий Головнауки Озерський.

Відбулося вже перше засідання цієї центральної комісії. На засіданні вислухано звіт Чернигівської комісії. Вона намітила низку заходів для вшанування памяти М. Коцюбинського в самому Чернигові. Так, намічено відремонтувати Чернигівський будинок Коцюбинського, влаштувати там Чернигівську центральну бібліотеку й назвати її, а також і місцевий інститут народньої освіти іменем Коцюбинського. Комісія визнала за потрібне також поставити в Чернигові, — у місті і на могилі Коцюбинського — монументи. Низку ухвал вже виконано. Так, при Чернигівському музеї засновано куток Коцюбинського, де зібрано речі, рукописи й фотографії письменника. Могилу М. Коцюбинського частинно вже впорядковано. На весні почнуть ремонтувати будинок. Здійснити всі намічені заходи перешкоджає брак коштів.

На цьому засіданні центральної комісії повідомлено, що у Винниці, в тому будинкові, де народився Коцюбинський, відкрито музей. Частину кімнат будинку зреставровано й вони тепер мають вигляд, який був за Коцюбинського.

Центральна комісія ухвалила оголосити по всій Україні збір добровільних жертв на памятник Коцюбинського, що його мають збудувати у Винниці. Збір коштів провадитиметься до 18. травня 1929 р. Перед Наркомосом, чернигівським і винницьким, окрвиконкомами пороблено заходи асигнувати певну частину коштів на будову цього памятника. Комісія ухвалила звернутися до ВУРПС з проханням видати спеціяльного листа про збір коштів на памятник Коцюбинському серед членів профспілок. До всіх громадян України вийде відозва з проханням збирати добровільні пожертви на памятник Коцюбинському. Збір коштів буде проведено також і серед українського населення АМСРР, Криму та Росії. Комісія ухвалила звернутися до Львівського Наукового Товариства з проханням взяти на себе ініціятиву для популяризації справи вшанування памяти Коцюбинського й збирати кошти на памятник йому серед українського населення Західньої України.

Центральна комісія гадає випустити спеціяльні листівки з портретом Коцюбинського й відповідним написом. Прибутки від цих листівок також підуть на збудування памятника. Проектується також організувати спеціяльні вечірки, вистави й організувати всеукраїнський день Коцюбинського. Прибутки цього — також на фонд будови памятника.

Для популяризації справи вшанування памяти Коцюбинського, ухвалено виділити окрему комісію в складі Коряка, Пилипенка й проф. Плевако. Ця комісія опрацює також проєкт видання популярних книжок Коцюбинського.

Щоб до участи у вшануванні памяти Коцюбинського притягнути як найширші маси, ухвалено організувати окремі комісії, крім Винниці й Чернигова, ще й в Харкові, Київі, Дніпропетровському та Одесі. Обрано окрему комісію, що має опрацювати плян конкурсу на проєкт памятника Коцюбинському.

На цьому-ж засіданні ухвалено виділити на скарбника комісії проф. С. А. Тарануменка, а відповідального секретаря — В. В. Дубровського.

Центральна комісія погодилася з пропозицією чернигівської комісії про організацію святкування 15-річча з дня смерти М. Коцюбинського в квітні 1928 р.

(За харків. „Комуністом".)

Свята О. Кобилянської.

ТЕРНОПІЛЬ.

Дня 4. січня ц. р. відсвяткували обі українські гімназії в Тернополі ювилей нашої письменниці О. Кобилянської.

Свято, яке відбулося в гімнастичній салі муж. гімназії, започаткував промовою проф. д-р Н. Гірняк, який представив велику вагу і значіння подібних ювилеїв узагалі, а свята в честь Ювилятки зокрема.

На святі виголошено два реферати: перший учня VIII. кляси муж. гімн. Шиманського п. з. „Кобилянська як феміністка" випав надсподівано гарно. Прелеґент крім схарактеризування ідеального типу жінки-українки (на основі творів Кобилянської) порушив рівнож відношення мущин до жіночого руху. Другий з черги реферат (Про літературну творчість Ювилятки) виголосила І. Бриковичівна, уч. VIII. кл. жін. гімн.

Концертова часть свята, на яку зложилися: „Задавелімо разом, братя" і „Жучок" Колесси, відспівані хором жін. гімн. під диріґ. проф. Безкоровайного та „Ой зза гори камяної" Леонтовича й „Ой у полі річенька" Кошиця, відспівані муж. хором під диріґ. уч. Барткова, випала бездоганно. Що правда, хор муж. гімназії, що має за собою славну традицію, вже не той, що в попередніх роках, бо не має як слід вишколеного диріґента. Теперішній диріґент, уч. 8. кл., не має стільки вільного часу, щоб попровадити солідну працю в хорі.

Слід згадати ще й про рецитацію виїмків з творів Ювилятки, виконану уч. М. Нестерчуківною з глибоким зрозумінням думок письменниці.

Відспіванням „Боже Великий Єдиний" і „Ще не вмерла Україна" закінчено це скромне, але піднесле свято, доказ пошани й піэтизму для Ювилятки і її праці.

Я. Бох.

СТАНИСЛАВІВ.

До вічно зеленого й невянучого Вінка Слави який сплела ціла Україна своїй найбільшій нині жінці-письменниці О. Кобилянській вплела один скромний листочок і молодь дівочої гімназії „Р. Шк." в Станиславові своїм концертом дня 2. січня ц. р. Концерт дали учениці виключно власними силами. На програму концерту зложилися хорові продукції, які виконав хор учениць під управою проф. Козака, сопранове сольо Р. Лемехівної, „Ruy Blas" Мендельсона на 4 руки (виконали Бойчуківна і Стрийська), декламації Пушкарівної і Макішної, рецитація О. Бачинської, реферат про Кобилянську М. Михалихи, уч. VIII. кл. і закінчення проф. Велигорського. Крім того учениці вислали своїм коштом делегацію з учительки і двох учениць на свято в честь Кобилянської до Коломиї.

Будуймо Народні Доми.

Кожного року — один солідний дім в повітовім центрі.

(Статтю надіслано.)

Пресилали мені листу, щоби збирати жертви на будову чортківської гімназії. Зібрав я кільканадцять золотих, але думаю, що тою дорогою школи не збудуємо і чортківська гімназія дальше буде міститися аж у двох будинках, з яких один партеровий і вогкий, а другий поверховий і так уладжений, що як учення потребує вийти, то перешкоджає аж трьом професорам, бо переходить аж через три кляси.

Переглядаю чеські газети і бачу, що чехи і перед війною і тепер, коли мають свою державу, дуже пильно записують при кінці кожного року, кілько в тім році збудовано чеських шкільних будинків. Тому думаю, що й ми повинні попри збирання жертв на біжучі видатки: на Рідну Школу, „Просвіту", сироти, інвалідів — кожного року поставити один будинок для шкільної або просвітної установи.

Уявляю собі так: постановляємо в 1928 році поставити будинок для чортківської гімназії, в 1929 р. докінчити Народній Дім у Львові на Богданівці, в 1930 році поставити Народню Школу в Рогатині і т. д. Кожний інтеліґент обовязаний буде дати річно на ту ціль 10 золотих, кожна українська громада за кожного мешканця 1 сотик, однак разом не менше як 10 золотих, ц. зн. громада, яка має 625 душ, платить 10 золотих, а не 6 золотих і 25 золотих), кожна кооператива, кожний український уряд, кожна українська установа — також 10 золотих. Як хто дав би 1000 долярів, то будинок буде називатися його іменем, ті, що дадуть по 100 долярів, будуть вписані „золотими" буквами на таблиці у сінях шкільного будинку. В той спосіб можна би зібрати річно понад 20.000 долярів і поставити кожного року один солідний будинок. Чортківський будівельний комітет мав би постаратися про чекове конто в Почтовій Касі Ощадности і свої чеки розіслати по всіх Народніх Торговлях і Повітових Союзах Кооператив, де би їх кожний міг дістати. Кожний інтеліґент і кожна установа мусіли би на жадання леґітимуватися чеком, що післали 10 золотих на будову папуючої в тім році установи.

Є такі інтеліґенти, які дасть золотих дати не можуть. Тому треба би на кожний повіт настановити фінансового диктатора, котрий мав би право давати поіменні звільняючі карти від тих 10 золотих. Богато інтеліґентів, хоч не в дуже рожевих матеріяльних обставинах, таки воліло би заплатити тих 10 золотих, як іти до фінансового диктатора за звільняючою карткою.

Не треба думати, що тим способом ослабиться жертвенність на біжучі потреби, треба тільки знати психольоґію наших людей. Не один дав би більшу квоту, але хотів би бачити зараз в тій хвилі овочі своєї жертвенности. Дати на біжучі потреби більшої квоти він не хоче; каже: піде на канцелярійно-бюрократичні видатки, а не на справжню ціль, — дати на будову не хоче, бо каже: заки призбирають на будову, то гроші здеспавуються або в інший спосіб розтратяться. Як мав би ту певність, що будова стане таки того року і що разом з ним жертвують усі земляки західних українських земель, — то напевно далеко легше було б йому виймити з кишені ті золоті.

Сподіватися, що іншим способом збудуємо солідніші будинки для наших шкільних і просвітних установ, було би самообманом. Кредитові інституції, за яких гроші будовано шкільні будинки перед війною, тепер бідні і додам мають чим оплатити своїх урядовців. Правда, тепер не грозить девальвація, але хто раз попікся, той і на зимне дмухає, бо така людська натура і на те нічого не порадимо. Ще богато літ мине, заки кредитові інституції зберуть тільки вкладок, скільки їх мали перед війною.

Моїм проєктом поділився я з провідними громадянами Рогатинської Землі і всі заохочували мене: опублікувати цей проєкт в газетах.

Тому пропоную, щоби 1928-ий рік проголосити роком чортківської гімназії. Кожний кандидат на посла повинен підписати ревере, що якусь часть посольських діет буде давати на будову папуючої установи. Спільна будова єднає нас усіх, а не буде розщіплювати, як розєднують вибори. Всі часописи повинні помістити проспекти будинку чортківської гімназії і цілий 1928-ий рік не вільно було би посилати інших карток з видом, як лише з чортківською гімназією, де спільно має міститися і народня школа і велика саля для потреб міста й повіту.

Памятаймо, що земля і будинок тримають людей. Наші школи, яким перед війною збудували кредитові інституції шкільні будинки, далеко гарніше розвиваються від тих шкіл, які будинків не мають. Добровільними складками не збудували ми ще ні одного шкільного будинку, тож пробуймо збудувати способом на-пів примусовим.

Не можна стояти на становищі, що батьки, які утримують учителів замісць держави, ще малиб будувати і шкільний будинок. Це булоб понад їх сили, а зрештою будинок має бути власністю цілого українського народу.

Кожного року — один солідний шкільний будинок. Не відразу Краків збудовано.

Ярослав Стефанович.

Рогатин, 7. І. 1928.

ЗЇЗД ВОЄВОДІВ.

Варшава, 10. січня 1928.

Нині почався у Варшаві зїзд воєводів. Бере у ньому участь 16 воєводів і урядовий комісар Варшави. Відкрив. Вступний голосив прем. реферат, а опісля реферат мін. Складковський та реферат про виб. положення дир. департаменту Світальський. Крім воєводів брали участь у нарадах: міністр. внутр. справ Ярошинський, ген. командант держ. поліції Малешевський, полк. Славек, шеф кабінету віцепрем. Юзефський і пор. Залізіховський. Предметом нарад були виборчі справи. В першім дні унормовано справи, що торкаються поділу мандатів і почато дискусію на тему платформи виб. лісти „Безпарт. комітету співпраці з урядом".

50 ДЕКРЕТОВИХ ПРОЄКТІВ.

Варшава, 10. січня 1928.

Поодинокі мін-ства працюють над укладанням проєктів декретів, які з уваги на уконституування нових законодатних палат будуть предложені соймові. Тепер працюють над уложенням більше як 50 декретових проєктів.

НД. ВСТУПИТЬ ДО ПОЛЬСЬКОГО БЛЬОКУ СХ. ГАЛИЧИНИ.

Варшава, 10. січня 1928.

Є чутки, що народова демократія робить наново заходи, щоби прилучитися до бльоку польських партій, що виступає солідарно на виб. фронті Сх. Галичини.

Д-Р РАЙХ ХОЧЕ ПОРОЗУМІТИСЯ З НАЦ. МЕНШОСТЯМИ?

Варшава, 10. січня 1928.

Жаргонова „Нас Фольксблат" подає, що д-р Райх хоче порозумітися з бльоком нац. меншостей. Причина цього, пішають, така, що санація виставляє воза Львовом кандидатури асимілятора. У тернопільськім повіті на другім місці урядової лісти буде знаний асимілятор д-р Левенштайн.

ДОРАЗОВІ КАРИ ЗА НЕПОСИЛАННЯ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ.

Варшава, 10. січня 1928.

Приготовуваний в мін-стві освіти проєкт розпорядку президента держави про шкільний обовязок нормує обовязок навчання на 7-літні діти в усіх дільницях без різниці і передбачує менші доразові кари за непосилання дітей до шкіл.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича). Перерва.

Міський великий театр:

11-го, год. 7·30 веч. „Дочка Оретти"
12-го год. 7·30 веч. „Голем".

Міський „Театр Новий":

11-го, год. 7·30 веч. „Хай живе чортяка"
12-го, год. 7·30 веч. „Незвичайний сеанс".

Кіна.

„Аполльо": „Касанова".
„Лев": „Касанова".
„Палас": „Королева півсвітка".
„Фотопортема": „Ніч пімсти".

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·00—8·88·00, канадійський долар 8·83·00—8·83·50, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шилінг 1·25·00—1·26·00, рум. лей 0·05·33—0·05·66, французький франк 0·35·00—0·35·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2·11·95, данцігський гульден 1·72·99, червінець 30·30—31·00.

Золото: 20 кор. 36·40—36·80, 20 франків 34·20—34·40, 20 марок нім. 42·40—42·70, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр. 0·70·00—0·71·00, 5 кор. австр. 3·00—3·70, флорен австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·00—3·20, копійки за рубель 1·50—1·60.

Збіжже.

Пшениця дворська 47·75—48·75, пшениця селян. 45·75—46·75, жито 38·50—39·50, ячмінь бровар. 40·00—41·00, ячмінь на мливо 35·75—36·75, ячмінь пасівний 33·50—34·50, овес 32·25—33·25, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболі рафоване 5·50—6·00, фасоля біла 40—50, фасоля кольорова 40·00—45·00, горох вікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 37·00—38·00, льон 62·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-про. 83·00—84·00, мука пшенична 50-про. 75·50—76·00, мука житня 65-про. 59—60, гриси кукурудзяні 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·75—25·25, отруби пшеничні 24·25—25·25, крупи гречані 71·00—73·00, крупи ячмінні 56—57, конопля 71·25—75·25, крупи пшеничні 100, конюшина червона 220—260, мак синій 100—110, мак сивий 82—100, лісків 4·70—4·00, мішки ужвані 1·50—1·60, 1·65—1·70.

ПОЛЬСЬКИЙ КАТ. БЛЬОК.

Варшава, 10. січня 1928.

Повстав польський католицький бльок, зложений з Піяста і ХД. Пакт підписано. Декларацію оголосять за днях.

Орґанізаційний рух.

Довірочна нарада в Бережанах.

Повітовий Народній Комітет в Бережанах скликав на день 25-го грудня м. р. ширшу виборчу нараду, на якій було заступлених 32 громади бережанського й золотівського судового повіту. По виборі президії, до якої увійшли о. Бачинський, п. Наконечний і п. Шалайда, здав докладний звіт з дотеперішніх нарад і поїздок д-р Володимир Бемко. Опісля д-р Бемко представив і пояснив політичний розвій нашого народу до і по війні, виказуючи, які інтереси заступала і заступає кожна з наших політичних партій, а зокрема Українське Національно-Демократичне Обєднання. Делегат Центрального Комітету і головний секретар УНДО п. Володимир Целевич передав зібраним привіт від Центрального Комітету й у своюму рефераті виказав, чому наш нарід уже від 9 літ мусить ще тяжче бідувати, як перед війною. Опісля пояснив у головних зарисах виборчу ординацію, яка так кривдить українське населення, яке має зложити іспит зрілости масовою участю в теперішніх виборах, вибираючи собі таких заступників, які чесно та гідно заступалиб не якінебудь кликн, а весь український нарід. До українського жіноцтва звернувся прелеґент із закликом, щоб воно пішло теж масово до виборів. У дискусії забирали голос: д-р Бемко, п. Наконечний, о. Тарнак, гром. Федько Гезка й Іван Турин з Вербова, о. Свергун, п. Целевич, дир. Петрицький й і. Всі бесідники взивали до солідарности і єдности під прапором Національного Обєднання, вказуючи на те, що поляки злучилися на наших землях в один табор без ріжниці партій. Присутні вирішили голосувати при виборах на лісту Українського Національно-Демократичного Обєднання.

НОВИНКИ.

— **Письменна матура** у всіх середніх школах, що належать до Львівської Кураторії, відбудеться 24. січня ц. р.

— **Повінь на румунсько-болгарськім кордоні.** Командант гарнізону в Рущук (Болгарія) мусів увійти в порозуміння з румунською владою в Гюрґію щодо засобів як оминути небезпеку повені обох міст. Румунські військові відділи виїхали на болгарську територію розбивати ледяні криги на Дунаю. Богато сіл в околиці Гюрґю залитих водою; згинуло багато стирт.

— **Новорічні побажання.** Хто буде цього року ображений на своїх знайомих, що не прислали йому новорічних побажань, нехай потішить себе тим, що ця форма чемности починає вже щезати навіть у такій фабриці чемностевих форм, якою є Париж. Правда, парижани, що шанують традицію, не кажуть, що можна в день нового року забувати про своїх приятелів і симпатичних, але шукають нового способу, щоби дати доказ своєї памяти. Дарунки, що є в моді віддавна, є нелегкою справою; треба не тільки грошей, але і фантазії, щоби вибрати кожному та, що йому до вподоби або бодай потрібне. І тому прийшла мода на такий дарунок: при двох словах побажання висилаючий вкладає в конверту свою мініятурну фотографію. Фотографи навчили нас уже давно, що чим більше замовити з них фотографій, тим ціна їх буде дешевша. Не є виключене, що сам совє фотографів мачав пальці у такій поступовій ідеї. На новий рік кожний дістає цілу серію фотографій і має вже готовий альбом. А хто в великім місті має сила знайомих може при цій нагоді пригадати собі деяких із них із лиця.

— **Нюйорський Сильвестер.** Столиця Америки приготовляється до прощання старого року і до привіту новому на довго перед 31-им грудня. Причина цього лежить у померлійшім хисті громадян Нового Світа, що вміють думати вперед, а потім і в деякій конечности. Тісні рівці мешкання зведеного в Ню-Йорку до мінімальних розмірів не дозволяють зустрічати вигідно Новий Рік у хаті. Далі: зустріч Нового Року без алькоголю є майже неможлива, а фабрикувати алькоголь на власний ужиток це не так легко. Тому, хто тільки може, замовляє на тиждень і два раніше місце в якомусь ресторані чи барі, куди сходяться люди на забаву. Господарі таких льокалів дбають уже весь рік раніше, щоби придбати такі припаси алькоголю, які могли би задоволити спрагнених навіть на протязі року. Велике описи осіб, що гинуть жертвою затроєних алькоголевих препаратів не стримують американських громадян від заспокоєння своєї спраги. Верхом новорічного свята є мент, коли на перехресті центральних вулиць: Бродвей, Севент Авеню і 42-ої вулиці годинник на хмародері показує годину 12. Тоді з усього, що має груди і машини, з яких можна добути звук, зміняється з гоби несколький рев юрби у шалій радости. У ту-же ніч кожний уважав своїм обовязком придумувати загальні побажання на новий рік і є навіть часописи, які такі побажання славніших голов подають до прилюдного відома.

— **Клопоти Гінденбурґа.** Король Афганістану затужив за Европою і вибирається у відвідини в Париж, Льондон і Берлін. Зробити це йому легко, бо представники держав у цих столицях мають обовязок гостити його задурно та гідно. Париж і Льондон, куди він прийде раніше, мають старі вироблені форми, як приймати володарів. Але Берлін! Гінденбурґ не був у більшім клопоті, коли приготовлявся до ліквідації війни як тепер. Старий цісарський церемоніял, який означував форми прийняття чужих володарів по істнує. Новий республиканський теж ні. Спеціяльних хоромів на цю ціль нема. Кошта „на репрезентацію", які дістає Гінденбурґ річно — 175.000 марок смішна сума на таке свято як прийняття екзотичного короля, що звик до казок Шехерезади! Та найважніше ось-що: король Аманулаг є першим володарем, що відвідає республиканську Німеччину. Форма, в якій його прийме уряд у Берліні, повинна бути прецедентом на майбутнє як приймати представників інших держав. Скажім: на другий рік, коли Ліґа Націй докаже чудес, Берлін схоче офіціяльно відвідати англійський король і Поанкаре. Їх треба буде приймати так само як цього року короля Афґаністану. Тому всі знавці двірського церемоніялу що залишились ще біля Гінденбурґа на спомин по Вільгельмі II, кивають головами і кажуть: „великий це клопіт для держави, коли президентом республики є той, що був першим стовпом монархії! Сам він не в силі придумати республиканського церемоніялу для прийняття чужинних володарів"!

— **Райнгардт в Америці.** Невтомний німецький режісер Райнгардт, після довголітніх успіхів в Европі та ювилею, забажав зірвати кілька лаврів в Новім Світі, який як відомо мало є чуттєвий на нові форми сучасної европейської творчости. На премієру у нюйорськім театрі „Сенчері" поставив він пєсу Георґа Бюхнера „Дантон", на цирковій арені. Постановка мала все, що може цікавити багаточисленну юрбу навіть незацікавлену театром: саму юрбу на арені, великі пристрасти і сцену з гільотиною. Артисти Райнгардта складені із усіх національностей; перші актори крім німців це мадярка, італієць, скандинавець і росіянин. Пєсу грали німецькою мовою. Нюйорська критика та публика захоплені. Але один із близьких Райнгардтові, театральний критик Арнольд Гельріґель, описує у прегарній рецензії, як уся трупа Райнгардта, разом із своїм режісером, мали безпосередньо після вистави почування, немов би самі стояли під гільотиною. Після рясних оплесків, що супроводили гру артистів увесь вечір, коли прийшла остання сцена, яка мала всю пєсу свінчити мистецьким ліричним акордом: увесь театр занімів у... глупім очікуванні на праздивий кінець, який має щойно прийти. Цього останнього акорду публика не зрозуміла і це незрозуміння було для режісера та всіх акторів, що тижнями працювали над пєсою великою несподіванкою. Але коли авдиторія зміркувала, що пєса таки скінчилась, вона поправила хвилину своєї помилки рявом оплесків і окликів.

— **Льондонські сензації.** У льондонськім цирку показував свою смілиність німець Лайнер, повторюючи штуку одного італійця, що дає стріляти собою із гармати. Лайнер летить як граната на 30 м. у гору руком параболі і паде точно в сітку. Акробат видержав цю спробу не раз, але сітка ні. Він зломав собі ногу. Цьогож вечора його рідний брат, теж акробат, упав із високого шнура і поважно зранився. — У Льондоні померла 70-літня міліонерка Шрусбері, що записала все своє майно товариству охорони звірят. Секція її тіла дала привід лікарям до подиву над тим, що в силі видержати людський організм. Міліонерка мала оригінальний смак: вона любила над усе оцет і випивала від довгих літ звичайну порцію оцту. Остаточно її бідне тіло, що важило всього 25 кільо похудало на 17. Організм був увесь затроєний. Лікарі ствердили, що не могли би вірити, щоби людина, яка не стільки літ таку скількість оцту мала так довго прожити.

— **Ціна алькоголю.** У Спол. Державах окрузі Нуева Сеговія, недалеко кордону Гондурас, генерал Сандіно, попав у конфлікт із могутньою республикою і осудив свою власну, маленьку республику. Він став славним не своїми перемогами, а своїм наказом до армії та до підданих, де заявляє, що кожного, кого сповнять при продажі алькоголю, розстріляють.

— **Смерть зорі танцю.** Після Айсадори Дункан померла Льоя Фулер, друга світова танцюристка, що своїм мистецтвом надала танцям новий чар. Померла в Парижі, де в його чарівній частині, поза містом, містечку Неї, мала свою затишну вілю та школу своєрідного танцю. Вона стала славною 35 літ тому у Парижі, в найкращім „балетовім" театрі „Фолі-Бержер". Приїхала вона туди з нюйорського „мюзік-голю", як уроджена американка, з англьо-саксонською кровю і типовим виглядом англійки: стрункої, майже худощавої більшинки. Франція стала її новою батьківщиною: вона сама вважала себе француженкою. Фулер створила новий тип танцю із серпанком, яким вповила себе довкола, при міняючій грі рефлектора. Її „Метелик" або „Полумя" робили враження на найбільше байдужих. Десять літ тому, коли вона вийшла із сцени, щоби залишити найкращий образ своєї молодости, вона видала свої спомини, до яких передмову написав Анатоль Франс. Її дім був від довгих літ центром сходин найвизначніших осіб: не бракувало там між артистами та письменниками ні князів, ні міліонерів, ні королів. Фулер була все життя веґетеріянкою і жила здебільша сирими овочами, навіть огірками.

— **Світова всячина.** Франц. рада міністрів склала комісію із істориків і дипльоматів (54 членів!), яка має видати акти та документи дотично вибуху останньої війни. — Дійшло до порозуміння між великими фабриками фарб Німеччини та Франції. — Університет у Гайдельберґу дістав від Рокфелера дарунок 280.000 дол. — Відомий кіновий актор Кльод Франс загадив себе на смерть у самовбивчім намірі у Парижі. — Чеська преса повідомляє, що в Тирнаві викопали в одній цегольні кости, зуби та череп мамута, який, кажуть знавці, має 20.000 літ. — Два американці: Сейтель і Кери вибрались літаком довкола Европи. — У Ню-Йорку згорів готель Вескора, що простояв 100 літ. — У Франції померла в 47 р. життя визначна різьбарка Селін Лепаж. — У минулім році було в Спол. Державах 228 осіб, що мали більше як міліон дол. річного особистого доходу; чотирнацять із них мали більш як 5 міл. — Якийсь інжинір у Вісбадені найшов спосіб як добувати електрику із землі.—

— **Рекорди.** У Відні арештували вломника, за яким шукали віддавна, не знаючи його особисто: він мав на совісти крадіж в університетській астрономічній обсерваторії, куди дістався дуже зручно і звідки забрав цінні скла. Виявилось, що добродій чи пак злодій Леопольд Крістан займається як аматор фільософічними студіями і пильно вивчитуя Канта „Критику чистого розуму". Видко, не всім добре критикувати чистий розум! — Ще більшу сензацію мав Відень у Різдвяну ніч таку: швайцарський міліонер Генріх ходив по Пратері та суміжних вулицях і роздавав дітям і дівчатам гроші, витративши разом 30.000 шілінгів. Ту саму гарну ідею, за яку відповідав він на поліції, мав він уже в Відні минулого року. Його признали — недогка річ! — нормальним. — У найближчих днях продадуть у Білгороді на ліцитації в мін-стві фінансів 10.000 кільо старих австрійських банкнотів. Може найдеться яка броварня, що купить їх як наліпки на пляшки! — Президент Кулідж мусів прийняти з нагоди Н. Року стільки тисяч осіб, яким мусів, по звичаю, стиснути руку, що тепер його рука опухла, висить перевязана.

ОГОЛОШЕННЯ до ювилейного числа „Діла"

що появиться в пятницю дня 13. січня ц. р. рано, приймає Адміністрація тільки до 12. години в полудне в четвер

ОПОВІСТКИ.

Варшавська Українська Студентська Громада з нагоди шлюбу бувшого голови Громади студ. політех. Віктора Осінського з членом Громади Студ. Унів. Наталкою Стефанівною (з Коломиї) складає 25 зол. на Рідну Школу. — УПРАВА.

Позір Золочівщина.

Дня 23. січня ц. р. відбудуться Надзвичайні Загальні Збори Філії Т-ва „Просвіта" в Золочеві о год. 1-шій попол. в домі Т-ва ім. М. Шашкевича в справі: 1) Фонду бл. п. С. Наливайка і бл. п. Г. Кузьми. 2) Уложення програми відсвяткування 50-літнього ювилею Філії.

Вступ на Загальні Збори мають лише ті члени і делегати читалень, які заплатили членську вкладку за рік 1928.

За Виділ Т-ва „Просвіта" в Золочеві:

Д-р Т. Ваньо в. р. голова. 1255 1-1 М. Городиловський в. р. секретар.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.